

1 7 3 4 2 1

SÚŤAŽ - REVITALIZÁCIA NÁMESTIA V SPIŠSKEJ BELEJ

SPRIEVODNÁ SPRÁVA

URBANISTICKO - ARCHITEKTONICKÁ SÚŤAŽ: Revitalizácia námestia v Spišskej Belej

Predmetom súťaže je ideové urbanisticko – architektonické riešenie námestia v Spišskej Belej a jeho väzieb na priestorové súvislosti príslušného prostredia.

ŠIRŠIE VZŤAHY

Námestie sa nachádza v centre mesta Spišská Belá ako súčasť pamiatkovej zóny Spišská Belá. V centrálnej časti mesta vo väzbe na hlavné komunikácie sa nachádza najhodnotnejší priestor s významnými historickými objektmi mesta – rímskokatolíckym kostolom sv. Antona Pustovníka, renesančnou zvonnicou, objektom mestského úradu, stĺpom so sochou Panny Márie – Assumptou, Múzeom J. M. Petzvala, mestskou knižnicou vrátane Múzea Dr. Michala Greisigera, budovou evanjelickej a rímskokatolíckej fary a meštianskymi domami (niektoré z týchto objektov sú národnými kultúrnymi pamiatkami). Námestie prešlo niekoľko stupňovou čiastočnou revitalizáciou v r. 2006, 2008 a 2011.

Riešené územie predstavuje najvýznamnejšiu časť územia centra mesta. Územie je vymedzené Hviezdoslavovou ulicou a Ulicou Slovenského národného povstania. Súčasťou je rímskokatolícky kostol sv. Antona Pustovníka, renesančná zvonica, budova mestského úradu a múzeum J. M. Petzvala.

IDEOVÉ VÝCHODISKÁ

Námestie je verejným priestranstvom - miestom, ktoré je prístupné každému, je centrom sociálnej interakcie občanov mesta, je miestom, ktoré spája občanov a dáva im možnosť udržiavať i nadväzovať nové vzťahy.

Súčasný stav historického centra Spišskej Belej je v porovnaní s mnohými mestami na Slovensku na vyššej úrovni. Je však upravená dlažba a pár lavičiek dosť na to, aby verejný priestor naozaj slúžil ľuďom?

Je slnečný deň, bez jediného obláčika a námestie zýva prázdnotou. Možno je to len náhoda, no možno centru Spišskej Belej naozaj niečo chýba...

Mesto má bohatú históriu. Pýši sa viacerými zachovalými historickými budovami. Je rodiskom fyzika, matematika, a optika Jozefa Maximiliána Petzvala, v ktorého rodnom dome sa nachádza unikátne múzeum fotografie a optiky. V 19. storočí Spišská Belá organizovala až 7 jarmokov ročne. V súčasnosti každoročne usporiadaava akcie pre svojich občanov, či už Dni mesta, Zemiakarský jarmok, alebo plenér Petzvalova fotografia. Ako docieľiť, aby mesto žilo nie len počas týchto podujatí?

Cieľom projektu je vytvoriť námestie, ktoré by bolo centrom diania nie len pár dní v roku ale každý deň a každú hodinu. Priestor, kde si každý nájde svoje miesto. Priestor, ktorý je nezávislý na počasí, na ročnom období. Priestor, ktorý ťaží z miestnej histórie a šíri ju medzi obyvateľov mesta a návštevníkov. Takým priestorom by malo byť nové udržateľné námestie.

konceptuálne riešenie
CELISTVOŠŤ - KONTINUITA - PRÁZDNO - VARIABILITA

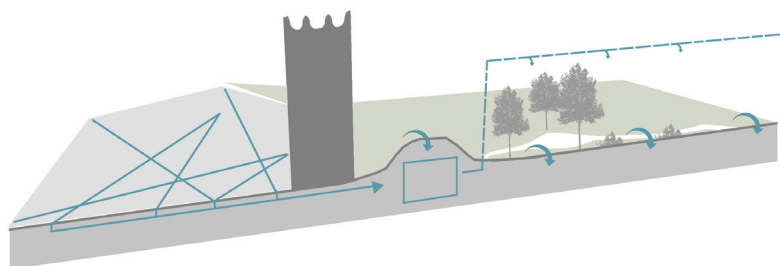
CELISTVÝ, DIFÚZNY PRIESTOR PRE PEŠÍCH

Väčšie a menšie plochy pre peších sú prepojené chodníkmi ktoré sa „roztekajú“ pomedzi okolité budovy a vytvárajú tak jeden súvislý celok, prístupný bez bariér. Okolie zvonice a mestského úradu je napojené na spodnú časť námestia prostredníctvom pobytového schodiska. Toto riešenie vychádza z historického kontinuálneho priestoru a zjednodušuje spojenie centra s riekou, či evanjelickým kostolom. Kontinuita je podporená materiálmi - bielou betónovou dlažbou, ktorá je použitá na hlavnom námestí, schodoch a všetkých okolitých chodníkoch.. Vytvára tak jednoliaty, prelínajúci sa priestor. Cesta ostáva pôvodná asfaltová, keďže je nepoškodená, nový cyklochodník bude farebne odlišený červeným asfaltom.

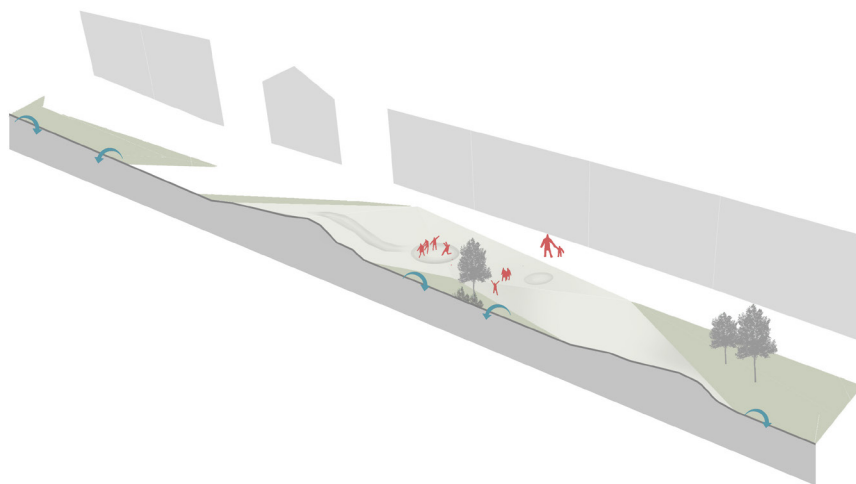
PRÁZDNO = VARIABILITA

RIEŠENIE CENTRÁLNEJ ČASTI NÁMESTIA

Centrom námestia je priestor prázdny navonok, no v skutočnosti plný možností využitia. Vydláždená plocha námestia je popretkávaná líniami štrbín, ktoré umožňujú inštaláciu jednoduchého systému pre rôzne druhy využitia plochy. Umožňujú montáž výstavných panelov, jednoduchých stánkov pre malé farmárske trhy, inštaláciu dekorácie pri rôznych udalostiach, oslavách, dňoch mesta. Zároveň je miestom ktoré dáva priestor fantázii a umožňuje nespočetné možnosti využitia. Štrbiny slúžia zároveň aj ako vodiace línie pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie. V noci plnia taktiež aj funkciu verejného osvetlenia keďže sú navrhnuté ako solárne svetlá. Ich orientácia je zvolená spôsobom, ktorý vhodne dopĺňa historickú architektúru a pozdvihuje ju. Štrbiny v zemi sú navrhnuté ako zberné kanáliky. Zachytávajú dažďovú vodu a odvádzajú ju do zbernej nádrže, ktorá slúži pre zavlažovanie plôch zelene. do zbernej nádrže umiestnenej pod navýšeným terénom, ktorý je vytvorený z priepustnej zelene a správa sa teda ako „špongia“, - zachytáva dažďovú vodu a umožňuje jej následné využitie.

“Špongia”

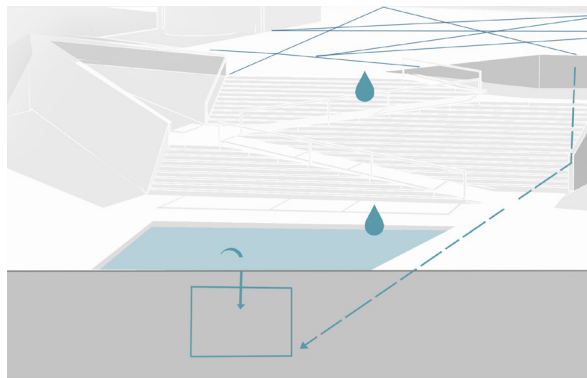
Detské ihrisko s dažďovou záhradou

VEREJNÁ ZELEŇ

Nové zelené plochy sú koncentrované do dvoch väčších celkov, ktoré sa prelínajú so spevneným priestorom. Nová zeleň je navrhnutá v oblasti dolného námestia v podobe stromov osadených v dlažbe. Ďalšou zelenou plochou je záhrada v okolí kostola, ktorá sa správa ako „špongia“. Táto zeleň je určená pre vsakovanie dažďovej vody a zároveň sa pod navýšeným terénom nachádza zberná nádrž na dažďovú vodu. Okolie kostola je prepojené so zvyškom priestoru, existujúci plot je odstránený a dláždený chodník okolo kostola je nahradený štrkovou cestičkou, ktorá sa miestami rozširuje a vytvára zákutia pre oddych v zeleni. Pozdĺž cestičky je vysadená prevažne bezúdržbová zeleň - trávky a byliny, ktoré bývali neoddeliteľnou súčasťou kláštornej záhrady. Táto oáza zelene tak poskytuje okrem možnosti odpočinku v tieni stromov aj zážitok pre zmysly v podobe vôní z bylinkových záhonov. Priestor má duchovný nádych, je miestom ticha a pokoja. Systém verejnej zelene je koncipovaný tak, aby vytváral zelenú infraštruktúru, ktorá prepája centrum s okolím rieky a podporuje tak biodiverzitu.

ODVODNENIE

Odvod dažďových vôd je riešené v čo najväčšej miere vsakovaním do zelene. Výberom vhodných rastlín je možné účinne zachytávať zrážky a predísť tak nepríjemnostiam pri návalových dažďoch. Prebytočné dažďové vody sa zbierajú do nádrží, ktoré sú rozmiestnené v okolí námestia. Takto zachytené zrážky sa po filtrácii môžu použiť na zavlažovanie príľahlej zelene.

Jedna z nádrží sa nachádza aj pod pódium.

RIEŠENIE DETSKÉHO IHRISKA

V blízkosti školy sa nachádza priestor určený deťom a hre. Aj táto časť sa riadi PRÁZDNOM, ktoré znamená variabilitu. Plocha detského ihriska je navrhnutá ako zvlnený terén z mäkkej bezpečnostnej gúmy. Jeho súčasťou sú zapustené trampolíny. Použitý materiál je makký a bezpečný pre hru. Jednoduchosť riešenia nenúti do konkrétnej hry ale necháva priestor detskej fantázii.

CYKLISTICKÁ DOPRAVA

Spišská Belá sa nachádza na modro značenej cyklotrase č. 2894. Je prepojená s cyklotrasou č. 2887 ktorá vedie smerom do Belianskych Tatier, kde sa napája na Podtatranskú cyklo magistrálu č.007. Spišská Belá je tak potencionálnym cieľom, či výjazdovým bodom pre cyklistické túry. Projekt má za cieľ podporiť rozvoj nemotorovej dopravy v rámci mesta, s dosahom na okolité mestá a turizmus v regióne. Nové riešenie dopravy v centre zahŕňa obojsmerný cyklistický chodník spolu so stanovišťami bicyklov, v návaznosti na verejné priestory a aktivity v centre. Na námestí je navrhované stanoviisko zdieľaných bicyklov - bike sharing. Vďaka tomuto systému si budú návštevníci požičať bicykel napríklad na výlet k blízkeému Belianskému rybníku, túru do Tatier, alebo len na výlet po meste.

AUTOMOBILOVÁ DOPRAVA

Cieľom riešenia dopravy je zvýšenie bezpečnosti námestia a riešenie, ktoré bude uprednostňovať chodcov a cyklistov. V celej zóne je navrhnutá skludnená doprava, maximálna povolená rýchlosť je 30km/h. V úseku od začiatku Hviezdoslavovej ulice po koniec areálu kostola je doprava navrhnutá ako jednosmerná. Jednosmerka pokračuje následne novovytvorenou trasou pomedzi areál kostola a múzeum. Zjednosmernenie dopravy zníži počet áut prechádzajúcich námestím a celá zóna námestia sa stane bezpečnejšou. Cyklistický chodník je v jednom smere súčasťou Hviezdoslavovej ulice a v druhom smere sa napája na jednosmerku pri Múzeu J.M. Petzvala a umožňuje tak cyklistom bezpečnú cirkuláciu mestom, s následným napojením na cyklotrasu do Belianskych Tatier.